

روزنامه همدلی

روزنامه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران

چهارشنبه ۹ خرداد ۱۴۰۳ - ۲۰ دقیقه ۱۴۴۵_۲۹ می ۲۰۲۴- شماره ۲۴۲۸ - سال نهم
۸ صفحه - قیمت ۱۰۰۰۰ تومان -
ضربیه کیفی ۶۱۴
t.me/HamdelliNews
www.hamdelli.com
www.hamdelli.com

صاحب امتیاز، مدیر مسئول: ولی‌الله شجاع‌پوریان
سردبیر: جلال خوش چهره
مدیر هنری: امین مرخیی
چاپ: صمیم ۰۲-۶۵۵۸۶۸۰۰۱
تورخ: نشر گستر امروز ۰۲۱۶۹۳۳۰۰۰
تهران- خیابان مطهری- نزسیده به تقاطع سه‌رودی- خیابان سنندج
خیابان زاهدان- پلاک ۸- واحد ۲- تلفتکس: ۰۲۱۸۸۳۹۴۵۱- ۰۲۱۸۸۴۹۴۳۰

یادداشت

نقش بی‌بدیل «بینش جامعه‌شناختی» در تولید ادبیات توسعه‌محور!

محمدحسین علایی

جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

جامعه‌شناسان از نوعی بینش منحصر‌بفرد برخوردارند که از آن به «بینش جامعه‌شناختی» یاد میشود؛ در جهان امروز آن چتر فراگیری که «ما» ایرانیان را گرد هم می‌آورد مفهوم ملت به معنای مدرن کلمه است؛ ضرورت جمع آمدن زیر لوای یک مفهوم مشترک به نام ملت تا آن جایی که اهمیت دارد که امروز برای این که استقلال ما را در جهان به رسمیت بشناسند لاجرم باید در سرزمینی که زیست می‌کنیم خود را در قالب یک ملت-دولت به جهانیان بشناسانیم و از حق و حقوق خود و منافع ملی خویش در مناسبات جهانی دفاع کنیم. در این جستار به بخش کوچکی از نقش بی‌بدیل بینش جامعه‌شناختی در توسعه و ترقی کشور اشاره میشود، اساسا این جامعه‌شناسی هستت که با تولید ادبیات جامعه‌شناسی امکان اندیشیدن به مسائل مان را فراهم می‌سازد. آنچه جامعه‌شناسی و جامعه‌شناسان در طول دهه‌های گذشته در تمام مساعی خویش بدان همت گماشته‌اند بی شک توجه و تأمل روی مفاهیمی مثل جامعه‌مدن، توسعه‌نیافتگی، امر ملی، هویت ملی؛ دولت مدرن، مفهوم ملت-دولت، قانون، حکمرانی خوب و … بوده است که جملگی در جهت تمهید سازوکارهای هویت‌یابی در جهان جدید و ایجاد امکان برای تداوم حیات فرهنگی در قالب ملت-دولت در جهان معاصر است؛ اینکه ایرانیت ما چه نسبتی با اسلامیت و یونانیت دارد اینکه مدرنیته و با تولید چگونگی در این سامان محقق می‌شود و … از جمله مواردی است که جامعه‌شناسان بدان اهتمام ورزیده‌اند.

جامعه‌شناسی هم‌اره به توصیف و تبیین وضعیت توسعه‌نیافتگی پرداخته و پیامدهای مخرب آن تذکار داده است. صورت‌بندی نظری ایران امروز ای بسا اولین ضرورت اهل تفکر در ایران امروز باشد؛

گوناگون

کشف فسیل ۱۰۰ میلیون ساله یک پستاندار تخم‌گذار در استرالیا

باستان‌شناسان فسیل‌های باستانی جدیدی را در استرالیا کشف کرده‌اند که حکایت از یک پستاندار عجیب تخم‌گذار و «عصر تک‌سوراخ‌سانان» دارد. گروهی از دانشمندان استرالیایی شواهدی از «عصر تک‌سوراخ‌سانان» در استرالیا کشف کرده‌اند. تک‌سوراخ‌سانان یا مونوتریم‌ها(Monotremes) راسته‌ای از پستانداران کیسه‌دار شامل سه جانور به نام‌های نوک‌اردکی و مورچه‌خورک و زولی هستند. محققان بر این باورند که این موجودات در دوران ماقبل تاریخ حضور خود را نشان داده‌اند. دو پستاندارشناس به نام‌های پروفیسور تیم فلانری و پروفیسور کریس هلگن از مؤسسه تحقیقات موزه استرالیا (AMRI) این تحقیق را رهبری کردند. نام رسمی این گونه جدید اوپالیوس اسپلندنز(Opalios splendens) است و شباهت‌های زیادی با پلاتیپوس و مورچه‌خورک دارد. اینها تنها پستانداران تخم‌گذار امروزی در سراسر جهان هستند. محققان تأکید می‌کنند که استرالیا زمانی میزبان «عصر تک‌سوراخ‌سانان» بوده است که در آن راسته‌های نادر از این حیوانات فراوان بوده و آنها گونه‌های غالب بوده‌اند. به گفته پروفیسور فلانری، این کشف مانند کشف یک تمدن کاملاً جدید است. این گروه از فسیل‌ها برای اولین بار حدود ۲۵سال پیش توسط دیرینه‌شناس الیزابت اسمیت و دخترش کلینی در حالی که در حال عبور از بقایای یک معدن عمیق بودند، کشف شدند. پروفیسور فلانری می‌گوید من به صورت اتفاقی با آنها برخورد کردم و فوری متوجه شدم که آنها متعلق به تک‌سوراخ‌سانان باستانی هستند، به گفته وی، این فسیل‌ها کاملاً قدیمی هستند و ما را به عصر سنوماین دوره کرتاسه بازمی‌گرداندند که باید متعلق به بین ۱۰۲ میلیون تا ۹۶میلیون سال پیش باشد. فلانری خاطرنشان کرد که طبق تحقیقات، استرالیا خانه طبیعی از تک‌سوراخ‌سانان بوده که پلاتیپوس و مورچه‌خورک نودگان آنها هستند که زنده مانده‌اند. وی افزود، امروز استرالیا به عنوان سرزمین کیسه‌داران شناخته می‌شود، اما کشف این فسیل‌های جدید اولین نشانه‌ای است که نشان می‌دهد استرالیا قبلاً میزبان تنوعی از تک‌سوراخ‌سانان بوده است. این مانند کشف یک تمدن کاملاً جدید است. صرف نظر از این، پروفیسور کریس هلگن که دانشمند ارشد و مدیر مؤسسه

یادداشت

فیض شریفی

نویسنده و منتقد

معلوم است که جهان همیشه بر مبراد تو نمی‌چرخد.سال‌های بعد از ۸۵ کتاب‌هایم خوب فروش می‌رفت. ناشر به من گفته بود: «بکت خروس میخونه،توی یک هفته رکورد زدی، روی دست شالمو بلند شدی داریم شش تا کتاب دوم را به چاپخونه می‌بریم، این دفعه سه هزارنسخه می‌زنیم.»آن روز اصغر مهدی زادگان، باقلو پلوی مسسوطی به ما داد و من هم فردا صبح پاتیل بزرگی اش از نیکوصفت خریدم و به کارگران و نمونه‌خوان‌های انتشارات دادم. صبح سه شنبه بود، سری به دانشسکده ادبیات دانشگاه تهران زدم و در مسیر، تاسیان بازی ام گل کرد. همین جا در سال‌های ۵۴ تا ۵۹ با خیلیی قدم می‌زده‌ام؛ با حسین متزوی، محمد قاسم زاده، باستانی پاریزی، نادر نادریور، حسن هنرمندی، نصرت رحمانی، اخوان ثالث،هما ناطق،سیمین دانشور،بهرام بیضایی، هوشنگ گلشیری و همین استاد شفیعی کدکنی که می‌خواهم الان به کلاسش بروم. استاد من را در بغل گرفت و گفت: «تو اینجا چه می‌کنی؟چندین هزار سال نوری است که تو را ندیده‌ام،فردا بیا نهار خیابان میرداماد.»داستان ما هم همین بود.قدرت قائم

یادداشت

کجا را دارم که بروم؟

مقام، کلید دفتر و کالتش را به من داده بود.گاهی شب‌ها پیش علیشاه مولوی می‌خوابیدم،گاهی پیش شمس بی‌توته می‌کردم، گاهی در انتشارات ابتکار،نودر جلسات شعر سیدعلی صالحی شرکت می‌کردم و هنگامی به انتشارات«هنگ دیگر» می‌رفتم و با حافظ موسوی و شهاب مقربین کل کل می‌کردم و زمانی سری به مسعود خیام می‌زدم و در رشت به خانه نصرت رحمانی… وقتی حال و احوال کتاب خوب نباشد، حال آدم بد می‌شود. اکنون هیجده سال و زمانی همین حدود از آن سال‌ها و ماه‌ها و روزها می‌گذرد، شاید هم بیشتر…وقتی استاد کدکنی از پرینستون برگشت، میرداماد را کوفته بودند ۰۰۰عجل‌سخت‌کنایش را به کدکن منتقل کرده بودند. ما هم از آن پس کجدار و مریز ایشان را اینجا و آنجا می‌دیدیم،گوش‌های استاد سنگین شده بود.علی‌شاه مولوی هم پس از چندی آخرین پیاله را بالا زد و خرقه را وانهاده بود و مرکز بسط و بسست و خویگاه شاعران سرگردان را تعطیل کرده بود.«چهار تکبیر زدم یکسره بر هرچه هست.»الرشاد اسلامی هم انتشارات هنگ دیگر را تخته کرده بود.پایگاه سوم ما هم منهدم شده بود.نصرت درست می‌گفت:«این گونه بود اقراض سلسله مردان/وقتی صدای حادثه خولید بر سنگ گور من بنویسد/یک جنگجو که نتجند/ما گدا شکست خورد.» این‌ها کم از کافه‌های پاریس و کافه فیروز و کافه نادری و

یادداشت

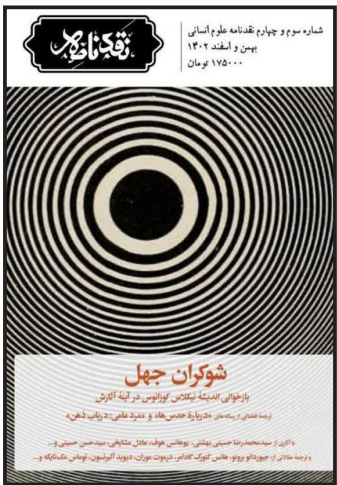
آخرین نامه به ماریا

دستت برسد خبری از من نباشدمی‌ترسم تمام این انتظار به عمرمان قد ندهد و از این دنیا بروم بدون اینکه دوباره تو را ببینم.چهره‌ات را فراموش کردم و تنها عکسی را که با خود آورده بودم مدتی می‌شود که گم کرده‌ام نمی‌دانم هنوز آن خال رو چنه‌ات هست یا نه؟هنوز هم مثل قبل لاغر هستی یا بالاخره توانستی کمی چاق بشوی؟از شهر چه خبر؟هنوز هم برفاهی سخت و طاقف فرسایش را زمستان‌ها روانه خانه‌هایمان می‌کند؟یادت می‌آید آخرین بار آدم برفی درست کردن مان را؟تو مُدام می‌پرزیدی و دستانت از شدت سرما قرمز شده بود و برف آب شده به لای دستکش ایربشمات رفته بود. من فقط می‌خندیدم و می‌گفتم که با ها کردن همه چیز درست می‌شود و تو می‌گفتی دیوانه! درست نمی‌شود. آن روز، آخرین باری بود که چند ساعت در کنار هم بودیم و یک دل سیر با هم معاشرت کردیم. نگران پدرت بودی و مجبور بودی زود به خانه برگردی تا نگران نشود.لحظه آخر فقط از تو خواستم که بگذاری چند ثانیه‌ای بیشتر نگاهت کنم و بعد رفتی.

این‌جا خبری از این تعبیرهای زیبا و شاعرانه نیست.این‌جا به جای تو؛ هم‌مان توب،تانک و

کویسک

انتشار شمارهٔ سوم و چهارم نقدنامه علوم انسانی با تیتَر «شوکران جهل»

ما باشد تجربه‌ی کوزانوس علاوه بر اینکه بیاتگر سهم تاثیر به‌سزایی او در شکل‌گیری عصرجدید است.اما سوبه‌ی مهم‌تر دیگری نیز دارد.کوزانوس، همان‌طور که خودش نیز از مکاشفهای سخن به‌میان می‌آورد، متأثر از جان تازه‌ای است که در اواخر قرون‌وسطی شروع به بالیدن کرده و با سقوط قسطنطنیه به اوج خود رسیده است.نزد کوزانوس،انسان جدیدی سربرمی‌آورد که جهان نامتناهی را وطن خویش می‌دندارد.حتی اگر استقبال از نامتناهی به‌قیمت پاپس کشیدن حقیقت و سرکشیدن جهل برای او باشد.شمارهٔ سوم و چهارم نقدنامه علوم انسانی با دبیری علمی علیرضا شفاء و امیرحسین صنایعی و به همت گروه مطالعات علم و فناوری شورای برسی متون و کتب علوم انسانی تولید شده است. در این شماره علاوه بر برگردان دو قطعه از آثار کوزانوس به زبان فارسی، دربارهٔ نقش این فیلسوف در تاریخ اندیشه با سیدمحمدرضا یوشنسی استاد فلسفه دانشگاه تهران و نیز یوهانس هف استاد فلسفه دانشگاه اسپنبروک

یادداشت

دل‌م خیال تو را رهنمای می‌داند
جز این طریق ندانم خدای می‌داند
ز درد روبه عشقت چو شیر می‌نالم
اگر چه همچو سگم هرزه لای می‌داند
به فرقت تو نمی‌دانم ایچ لذت عمر
ز چشم‌های کش دل‌برای می‌داند
بسی بگشت و غمت در دل‌م مقام گرفت
کجا رود که هم آن جای‌جای می‌داند
به حال سعدی بیچاره قیقه‌ه چه زنی
که چاره در غم تو های‌های می‌داند

مجازستان

■ پسر عموم چند سال هست که مهاجرت کرده به بلاد کفر. امروز زن عموم زنگ زده به مامانم که می‌خوایم برا محمد به زن خوبو بسزای پیدا کنیم بیاد عقد کنه بیرتش. مامانم گفته مگه همونجا دختر نیس خب از همونجا بگیره. زن عموم گفته وا مگه دختر! اونجا بلدن قرمه سبزی بپزن، محمد عاشق قرمه سبزی‌ه.)((آیتش پاره توییتر)
■ دختر خواهرم اول دبستانه داشت سر غذا خوردن ناز میکرد، بهش گفتم بخور ببینم مگه تو کی هستی که انقدر ناز میکنی میگي اینو میخورم اینو نمیخورم؟ خیلی جدی گفتم خاله من روشا احمودپور هستم دیگه.(fariha)
■ یه مشکلی کم که دارم اینه که بروز تمام احساساتم به یک صورته.من استرس دارم، غمگین و ساکت میشم.عصبانی‌ام، غمگین و ساکت میشم.حزرم از چیزی دردمده، غمگین و ساکت میشم. از کسی یا چیزی دلخورم، غمگین و ساکت میشم. خلاصه که چیزی حدود ۴۰ درصد از زندگی‌م غمگین و ساکت(لاخانم خسته)

■ امروز به پزشک قدیمی اطفال ملتا با سن ۸۰ فرض کنین، که من یادمه بچه بودیم میرفتیم پیشش، گفت چقد گرم شده، ادم باید ممش لباس عوض کنه، یکی از پزشکای آقای جونون گفت دکتر بیااین بوتاکس زیربغل بزوم براون، دکتر چپ چپ نگاهش کرد گفت: لازم نکرده کسی که من ختنه ش کردم درباره زیربغل من نظر بده.(رئیس مرکز شین)

دنیای علم

داده‌های کاوشگر ناسا تایید کرد

زهره مانند زمین آتشفشان دارد

پژوهشگران پس از بررسی داده‌های ۳۰ساله کاوشگر مایلان در یافتند که سیاره زهره می‌تواند مانند زمین از نظر آتشفشانی فعال باشد. یافته‌های جدید فرضیات مربوط به سطح‌شناسی زهره را به چالش می‌کشد و فعالیت‌های آتشفشانی نه‌بناهن در آن آشکاره می‌کند. یافته‌های جدید از تجزیه و تحلیل جامع داده‌های چند دهه‌ای جمع‌آوری‌شده توسط فضاپیمای مایلان(Magellan) نشان می‌دهد که سیاره زهره که اغلب خواهر دوقلوی زمین نامیده می‌شود، ممکن است در حال حاضر از نظر آتشفشانی فعال باشد و فرضیات قبلی درباره فعالیت‌های سطح‌شناسی این سیاره را به چالش بکشد. یک تیم تحقیقاتی به سرپرستی دیوید سولکانیز از دانشگاه آونزویو در پسکارای ایتالیا از داده‌های نقشه‌برداری راداری که در اوایل دهه ۱۹۹۰ توسط کاوشگر مایلان به دست آمد، برای بررسی دقیق سطح سیاره زهره برای شواهدی از جریان‌گازهای آتشفشانی استفاده کرد. مطالعه آنها که در مجله Nature Astronomy منتشر شده است، وجود فعالیت‌های آتشفشانی را در دو منطقه مشخص نشان داد مبنی بر اینکه چنین فعالیت‌هایی می‌تواند ادامه داشته باشد و بیش از آنچه قبلاً تصور می‌شد، گسترده باشد. مایلان کاوشگری رباتیکی بود که در سال ۱۹۸۹ توسط ناسا جهت نقشه‌برداری از سطح ناهید با استفاده از فناوری رادار دهانه ترکیبی به مدار این سیاره ارسال شد. این فضاپیمای یک تنی به وسیله شاتل آتالانتیس و طی مأموریت اس‌تی‌اس-۳۰ به فضا ارسال شد.

فضاپیمای مایلان مجهز به مجموعه‌ای از ابزارهای علمی بود که بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۲ به دور سیاره زهره چرخید و اسکن‌های راداری دقیق از سطح این سیاره ثبت کرد. محققان با مقایسه این اسکن‌ها از چرخه‌های مختلف، تغییراتی را در خواص پراکندگی سطحی در یک بازه زمانی ۱۶ماهه شناسایی کردند که به عنوان جریان‌های گازهای جدید که در طول این مأموریت جریان داشته‌است، تفسیر شدند. یکی از مناطقی که موز(Sif Mons) است. منطقه دوم، بخش غربی منطقه‌ای در عرض جغرافیایی مشابه به نام نیوب پلانیتیا(Niobe Planitia) با سطحی با

آتشفشان‌های متعدد و مواد آتشفشانی مرتبط را نشان می‌دهد. محققان در بیانیه‌ای ضمن اعلام این یافته‌ها گفتند: مطالعه ما تنها حدود ۱۶درصد از سطح زهره را به دلیل محدودیت در مقایسه تصاویر از دو جناح پوشش داد. بنابراین این احتمال وجود دارد که شواهد بیشتری از این موضوع در زهره وجود داشته باشد. این امر بسیار مهم است، زیرا ممکن است نشان دهنده این باشد که فعالیت آتشفشانی در زهره با زمین قابل مقایسه است. برآوردهای به دست آمده از داده‌ها نشان می‌دهد که فوران‌های سالانه آتشفشانی بالقوه در زهره تا ۱۲۰عدد می‌رسد که تخمین‌های قبلی را به چالش می‌کشد و ماهیت سطح پویای زهره را برجسته می‌کند. پیامدهای این مطالعه فراتر از ارزیابی مجدد فعالیت آتشفشانی زهره است. آنها بر اهمیت مأموریت‌های در حال انجام اینویژن(EnVision) تأکید می‌کنند. این مأموریت‌ها که قرار است سطح زهره را بازبینی کنند، دانشمندان را قادر می‌سازند تا تغییرات سطح زهره را در طول بیش از ۴۰سال رصد کنند و بینش‌های ارزشمندی را در مورد تکامل سطح‌شناسی این سیاره ارائه دهند. این تلاش مشترک بین مأموریت‌های گذشته و آینده، کلید کشف اسرار فرآیندهای سطح زهره است و می‌تواند راه را برای درک عمیق‌تر سطح‌شناسی و سطح‌شناسی دیگر سیاره‌ها هموار کند.